

Στη θάλασσα της Ακράτας

Η «επιστροφή» του Περικλή Κοροβέση

■ του Κώστα Γκιώνη

Την περασμένη Κυριακή 4 Οκτώβρη, πεντέμιση χρόνια από το θάνατο του (11 Απρίλη 2020), ο Περικλής Κοροβέσης επέστρεψε στον τόπο που τόσο πολύ αγάπησε, την Ακράτα. Η σύντροφος του Μαρία Κατεργάρη και ο γιος του, ο Χριστόφορος, που ήρθε από τη Σουηδία, καθώς και φίλοι του –ο Δημήτρης Παπαχρήστος, ο Γιώργος Σταματόπουλος, ο Φώτης Παναγόπουλος, ο Νίκος Παπαχριστόπουλος κ.ά., στο σύνολο περίπου 25 άτομα– μαζεύτηκαν στο γραφικό λιμανάκι στα Μαύρα Λιθάρια, ακριβώς στα σύνορα του νομού Κορινθίας με το νομό Αχαΐας. Μόνο 8-9 άτομα επιβιβάστηκαν σε ένα μικρό καϊκάκι, τόσα χωρούσαν. Οι υπόλοιποι γυρίσαμε στην Ακράτα, στην παραλία μπροστά από το σπίτι που νοίκιαζε επί δεκαετίες ο Κοροβέσης, και περιμέναμε το καϊκι. Όταν αυτό έφτασε σε απόσταση 30 περίπου μέτρα από την ακτή, ο γιος του Χριστόφορος έριξε την τέφρα του στη θάλασσα, εκεί που συνήθιζε να κολυμπάει. Ήταν μια λιτή αλλά εξαιρετικά συγκινητική στιγμή, όπως άξιζε σ' ένα τέτοιο άνθρωπο!

Ο Περικλής Κοροβέσης γεννήθηκε στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς στις 20 Ιουλίου 1941. Σπούδασε θέατρο δίπλα στον Δημήτρη Ροντήρη, και σημειολογία στο Παρίσι με τον Ρολάν Μπαρτ. Έκανε επίσης μαθήματα με τους Πιέρ Βιντάλ-Νακέ, Μαρσέλ Ντετιέν, Κορνήλιο Καστοριάδη κ.ά. Πολυγραφότατος, έγραφε στις εφημερίδες «Ελευθεροτυπία», «Εφημερίδα των Συντακτών», «Εποχή», στα περιοδικά «Δίφωνο», «Γαλέρα» κ.ά. Έγραψε αρκετά βιβλία, καθώς και θεατρικά και παιδικά έργα. Τίτλοι βιβλίων του, εκτός από τους «Ανθρωποφύλακες», που υπήρξε το πιο εμβληματικό του έργο:

- Tango bar
- Παράπλευρες καθημερινές απώλειες
- Τρομοκρατία και άλλα δαιμόνια
- Η αδράνεια ροκανίζει το μέλλον
- Γύρω από το νησί η θάλασσα
- Στο κέντρο του περιθωρίου
- Εμπορία ειδήσεων
- Επιχειρήσεις Ιουδίθ
- Κοινός τόπος
- Γυναίκες ευσεβείς του πάθους
- Νοσταλγία μνήμης
- Ανεπίδοτοι έρωτες
- Αριστερή ανακύκλωση

– Ο Γιαννάκης και η Μαρδίτσα
– Η συνέλευση των ζώων.

Ο Περικλής Κοροβέσης συνέβαλε αποφασιστικά, με την καταγραφή των φρικτών βασανιστηρίων που υπέστη στο κολαστήριο του ΕΑΤ-Ε-ΣΑ στο βιβλίο του «Ανθρωποφύλακες» (κυκλοφόρησε το 1969, στην αρχή σε λίγα αντίτυπα στη Γενεύη, ενώ κατόπιν μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες), στο να μάθει ο κόσμος για την αιματοβαμμένη δικτατορία των συνταγματαρχών. Είχε αποφυλακιστεί με την αμνηστία του 1968 και, με τη βοήθεια της Αμαλίας Φλέμινγκ, κατάφερε να φτάσει στην Ευρώπη μέσω Τουρκίας. Μεγάλη σημασία είχε και η κατάθεσή του στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Συμβούλιο της Ευρώπης, όπως και όσων άλλων κατάφεραν να φτάσουν και να καταθέσουν στο Στρασβούργο, π.χ. η Κίττυ Αρσένη. Αυτό έκανε τους χουντικούς να αποχωρήσουν από τον οργανισμό, σίγουροι για την καταδίκη τους.

Στις 29 Σεπτέμβρη 1989, με πρωτοσέλιδο της στο *Έθνος*, η «έγκριτη δημοσιογράφος» Αγγελική Νικολούλη φωτογραφίζει τον Περικλή Κοροβέση ως εκτελεστή του Παύλου Μπακογιάννη! Το δημοσίευμα έγραφε: «Η αποκάλυψη αυτή, που με όλη τη σοβαρότητα και τη συναίσθηση των ευθυνών φέρνει σήμερα στο φως το “Έθνος”, προέρχεται από υπηρεσίες του εξωτερικού και είναι διασταυρωμένη από ελληνική κρατική Υπηρεσία. Ο βασικός αυτός ύποπτος φέρεται στα αρχεία των υπηρεσιών σαν ηθοποιός-συγγραφέας με έντονη αντιστασιακή δράση. (Γνωρίζουμε τα στοιχεία του αλλά για λόγους ευνόητους δεν τα αναφέρουμε)»...

Στη συνέχεια το δημοσίευμα αναφερόταν σε «διανοούμενο δολοφόνο» που είχε ζήσει καιρό στο Παρίσι και «τα τελευταία χρόνια κατέλη-

ξε στη Σουηδία», όπου διεξήγαγε έρευνα για τους εκεί μετανάστες, και κατέληγε: «Το μεγάλο συμβόλαιο “Παύλος Μπακογιάννης” κλείστηκε στην Αθήνα πριν από πενήντα μέρες περίπου από Έλληνα διανοούμενο, βασικό στέλεχος των τρομοκρατών, όπως τουλάχιστον φέρεται στα αρχεία τεσσάρων μυστικών υπηρεσιών. Η Ιντερπόλ ενημέρωσε τις ελληνικές αρχές με επείγον και άκρως απόρρητο προφορικό, όπως γίνεται σε παρόμοιες περιπτώσεις, σήμα, ότι ο βασικός ύποπτος που παρακολουθείται από τις δολοφονίες Γουέλς και Μάλλιου μετακινείται προς Αθήνα για μεγάλο πολιτικό συμβόλαιο»!

Ο Κοροβέσης αντέδρασε, καταθέτοντας αμέσως μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση, και η εφημερίδα αναγκάστηκε να ανασκευάσει, επικαλούμενη λάθος πληροφόρηση. Έτσι συμβαίνει με τους συκοφάντες, φταίνε πάντα οι «ανώνυμοι» πληροφοριοδότες...

Ο Περικλής Κοροβέσης ήταν ένας αντισυμβατικός άνθρωπος, που ζούσε την κάθε μέρα σαν να ήταν η τελευταία του. Έλεγε: «Είμαι φτωχός σε υλικά αγαθά, πλούσιος όμως πολύ σε εμπειρίες. Έζησα ανοιχτά, ελεύθερα, σύμφωνα με τις επιθυμίες μου, δίχως εξαναγκασμούς και συμβιβασμούς». Ήταν από τους πιο αξιόλογους λογοτέχνες και χαρισματικούς ομιλητές, ήξερε να καθλώνει τους ακροατές του, έχοντας το χάρισμα των ανθρώπων που ξέρουν να διαβάζουν τα σημεία των καιρών!

Ασχολήθηκε με την πολιτική ως δημοτικός σύμβουλος με την παράταξη του Λέοντα Αυδή (ΚΚΕ) στο Δήμο της Αθήνας το 1998, και ως βουλευτής της Α' Αθήνας με τον Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς από το 2007 έως το 2009, οπότε και αποχώρησε από τον ΣΥΡΙΖΑ.

■ Γράφει ο **Θοδωρής Μακρίδης**

Όταν η κεμεντζέ ενώνει τις δύο όχθες

Στις 26 Σεπτεμβρίου, περισσότεροι από 2.500 χορευτές έσμιξαν στη Θεσσαλονίκη για το 20ό Πανελλαδικό Φεστιβάλ Ποντιακών Χορών της Παμποντιακής Ομοσπονδίας Ελλάδος, που εκπροσωπεί 470 πρωτοβάθμια ποντιακά σωματεία σε όλη τη χώρα. Στο Φεστιβάλ, σε σενάριο και σκηνοθεσία του Φίλιππου Τσαουσέλη, μια φαινομενικά απλή μουσική συνάντηση, έκρυβε έναν ιδιαίτερο συμβολισμό. Ο Κώστας Σιαμίδης στη λύρα και ο Γιώργος Στεφανίδης στο τραγούδι, από την Ελλάδα, συναντήθηκαν επί σκηνής με τον Ονούρ Σεντούρκ, μουσικό από το Ρίζε του Πόντου. Μαζί απέδωσαν το παραδοσιακό ποντιακό «Κορτσόπον λάλ' μεν». Χωρίς διακηρύξεις και βαρύγδουπα μηνύματα. Η εικόνα μιλούσε από μόνη της.

Περισσότερο από έναν αιώνα μετά τη Γενοκτονία, η ποντιακή λαλιά εξακολουθεί να ακούγεται στο φυσικό της περιβάλλον. Στα χωριά του ιστορικού Πόντου άνθρωποι μιλούν τα ρωμαϊκά, τραγουδούν, χορεύουν και παίζουν κεμεντζέ. Άλλοι αυτοπροσδιορίζονται ως Ρωμιοί, άλλοι ως Τούρκοι, ενώ για δεκαετίες το τουρκικό κράτος οικοδόμησε μια ενιαία εθνική ταυτότητα που άφηνε ελάχιστο χώρο για διαφορετικές μνήμες και καταγωγές. Η ελεύθερη έκφραση αυτής της ιδιαίτερης γλωσσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς δεν υπήρξε πάντοτε αυτονόητη. Άνθρωποι όπως ο Αχιλλέας Βασιλειάδης άνοιξαν επί χρόνια δρόμους επικοινωνίας. Στα ταξίδια, στα χωριά, γύρω από μια λύρα ή έναν χορό, άνθρωποι από τις δύο πλευρές ανακάλυπταν ξανά κάτι οικείο ο ένας στον άλλον. Ο θάνατός του άφησε ένα δυσαναπλήρωτο κενό. Στην άλλη όχθη, καλλιτέχνες όπως ο Αντέμ Εκίζ, που αποκαλείται ποντιακά μητρική του γλώσσα, εξακολουθούν να υπηρετούν αυτή την παράδοση.

Σήμερα, η διατήρηση αυτής της γέφυρας αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία. Μπορεί να βοηθήσει ανθρώπους στον σημερινό Πόντο να αναζητήσουν την καταγωγή τους και να γνωρίσουν πλευρές μιας ιστορίας που για δεκαετίες αποσιωπήθηκε ή παραμορφώθηκε. Και μπορεί να φέρει κι εμάς, τους απογόνους όσων ξεριζώθηκαν, πιο κοντά στην πατρίδα των προγόνων μας και στους ανθρώπους που ζουν σήμερα εκεί. Οφείλουμε να στεκόμαστε δίπλα τους, αφήνοντας στην άκρη αγκυλώσεις γύρω από τη θρησκεία και τον σημερινό εθνικό αυτοπροσδιορισμό. Πατί εκείνο το βράδυ στη Θεσσαλονίκη, δύο όχθες συναντήθηκαν στην ίδια λαλιά. Και η κεμεντζέ απέδειξε πως υπάρχουν ακόμη δρόμοι που μπορούν να μας φέρουν πιο κοντά.

